

ความต้องการรูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WiL)
หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Model REQUIREMENT AND GUIDELINE FOR EDUCATION MANAGEMENT
OF WORK-INTEGRATED LEARNING OF COMMUNICATION ARTS PROGRAM,
LOEI RAJABHAT UNIVERSITY

Received : 2022-03-30

Revised : 2022-04-27

Accepted : 2023-02-13

ผู้วิจัย ปณณฎา จันทร์บุญเรือง¹

พิชญา ขุนศรี²

พรหมพงษ์ มหพรพงษ์³

Pritadrang Jonboonreang

Pritadrang_j@yahoo.com

Phitchaya Khunsri

Phromphong Mahaphonphong

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบและความต้องการแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WiL) หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ใช้เทคนิควิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 473 คน ทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 473 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูวิชาการและครูแนะแนว โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 46 คน อาจารย์ ผู้ประกอบอาชีพด้านสื่อ องค์กรสื่อ / สถานประกอบการ ของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน ศิษย์เก่า และนักศึกษา จำนวน 100 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 100 คน ทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและเชิงปริมาณ หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ความต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองมีความต้องการรูปแบบสอดคล้องกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนครูวิชาการ หรือครูแนะแนว / ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความต้องการรูปแบบที่มีความแตกต่าง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพสื่อ บัณฑิต อาจารย์ และนักศึกษา ต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WiL) เพราะเป็นการเพิ่มโอกาสให้ตัวเอง ได้ฝึกประสบการณ์เร็วขึ้นมากขึ้นจึงมีประสบการณ์มากกว่าคนอื่น ๆ และต้องการแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WiL) ที่เริ่มตั้งแต่ เตรียมการก่อนจัดการเรียนรู้ ระหว่างการจัดการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้

คำสำคัญ: รูปแบบจัดการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชานิเทศศาสตรดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Associate Professor Dr. Program in Digital Communications, Faculty of Management Science,
Loei Rajabhat University

² อาจารย์ สาขาวิชานิเทศศาสตรดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Lecturer Program in Digital Communications, Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University

³ ดร. สาขาวิชานิเทศศาสตรดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Dr. Program in Digital Communications, Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were to investigate the need of Work-Integrated Learning (WIL) Model and to investigate the need of Educational Management of Work-Integrated Learning (WIL) guidelines of Communication Arts Program, Loei Rajabhat University of communication arts professions. The research was conducted by mixing both qualitative and quantitative mixed methods. The target group comprised the 473 Matthayomsuksa 6 students doing multi-stage sampling, 473 parents of Matthayomsuska 6 students, 46 school staff including school directors, academic affair teacher and guidance teacher, 100 subjects with mass media professions and in media organizations including government, enterprise and private organizations, and 100 subjects. The samples were purposively selected for collecting data. The research instruments consisted of questionnaire and interview. Content and quantitative analyses were applied for data analysis. The statistics used for data analysis were Frequency Percentage Mean and Standard Deviation.

The results of quantitative research indicated that the needs of work-integrated learning as a whole was at the high level. When considering an individual item, it was found that Matthayomsuksa 6 students and the parents needed corresponding models with the highest average scores. Meanwhile, academic teachers or guidance teachers / school directors needed different models with the highest average scores. For qualitative research, it was found that those who involved with media profession, graduates, teachers, and students needed work-integrated learning model because they can increase their opportunity to practice experience earlier; therefore, they obtained more experience than others. Moreover, they also needed guidelines for work-integrated learning started with preparation before learning management, during learning and after learning.

Keywords: Education management, Educational Management Guidelines, Work-Integrated Learning Format

บทนำ

ปรากฏการณ์สื่อโลกยุคใหญ่เก่าแก่อย่าง “วอลสตรีต เจอนัล” ปรับลดพนักงานเพื่อลดค่าใช้จ่าย “เดลี่ เมล์ แอนด์ เจอเนอรัล ทรสต์...ลดพนักงาน 400 อัตรา” “ไทม์อิงค์...เจ้าของนิตยสารไทม์ ประกาศลดพนักงาน 300 ตำแหน่ง” ป่วน..สื่อไทย !!!!สถาบันการศึกษา พนักงานสื่อ เด็กนิเทศศาสตร์จบใหม่และที่กำลังเรียนหวั่นวิตก “เรียนนิเทศศาสตร์แล้วตกงาน” “เด็กนิเทศศาสตร์ถูกแย่งงานหมดที่ยืน” “สื่อเก่าทยอยปิดตัว...อวสานคนทำสื่อยุคดั้งเดิม” “คืนช่องทีวีดิจิทัล คนทีวีสูญพันธุ์” (สิริลักษณ์ เล่า. 2561)

เสียงสะท้อนตามข่าวส่งสัญญาณอันตราย “วิกฤตสื่อ” ที่เกิดขึ้นส่งผลสะท้อนธุรกิจสื่อทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2559 ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน สื่อเก่าทยอยปิดตัวไปแล้วเรื่อย ๆ ด้วยเหตุผลที่เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของโลกแห่งดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย ทุกอย่างมันเปลี่ยนไป เพราะฉะนั้นนิเทศศาสตร์ต้องเปลี่ยนหลักสูตร ต้องออกไปลุยงานนอกห้องเรียนมากกว่าเรียนทฤษฎี “เมื่อสื่อเปลี่ยน การจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ต้องเปลี่ยน (ดำรง พุฒตาล. 2561) “ดิจิทัลจะเข้ามาอยู่ในทุกหลักสูตร” นักศึกษาต้องเรียนรู้ทั้งสื่อ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ต้องใช้เสียงเป็น อยู่หน้ากล้องได้ ตัดต่อเป็น ทำงานฟิล์มเป็น “อุตสาหกรรมสื่อต้องการอะไรใหม่ ๆ นวัตกรรมใหม่ ๆ ต้องการคนที่ทำอะไรใหม่ ๆ ต้องรู้จักวิธีการสร้าง Content (Content Creator) ที่แตกต่างและน่าสนใจ” นักศึกษาต้องมีทักษะและทำงานได้อย่างหลากหลาย มีความรู้รอบด้านเหมือนเปิด แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องมีความถนัด หรือมีความสามารถเฉพาะด้านที่ไม่เหมือนกับคนอื่น (สกุลศรี ศรีสารคาม. 2561) ตลาดงานไม่ต้องการคนที่รู้เฉพาะด้าน แต่ต้องการคนที่รู้ครอบคลุม (สิริลักษณ์ เล่า. 2561) สามารถประยุกต์เข้ากับโลก Social Media “เด็กนิเทศเดี๋ยวนี้ต้องเป็น....สายพันธุ์ใหม่....ต้องมีความเป็นไฮบริดจ์ คือ เป็นลูกผสมทั้งในเรื่องของทักษะ การใช้สื่อ การทำงานได้หลากหลาย มีโอกาสในตลาดแรงงาน รอบรู้แบบ 360 องศา เมื่อเก่งบวกโอกาส ทำให้เด็กมีความโดดเด่นไม่แพ้ใคร” (มานินทร์ เจริญลาภ. 2560)

หากแต่สถานการณ์ที่เผชิญในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นความผันผวนในวงการสื่อที่ด้านการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของโลกแห่งดิจิทัลไม่ไหวทำให้ปิดกิจการและเลย์เอาต์คนทำสื่อครั้งแล้วครั้งเล่า ส่วนคนทั่วไปก็สามารถทำตัวเป็นนักข่าวรายงานผ่านโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ซึ่งสวนทางกับเด็กนิเทศศาสตร์จบใหม่ที่ยังคงมีเพิ่มขึ้นและเสี่ยงที่จะหางานได้ยาก ยิ่งเจอภาวะที่มหาวิทยาลัยรัฐ เอกชน ยังแข่งขันผลิตบัณฑิตทางนิเทศศาสตร์ที่ไม่มีความต่าง มิได้คำนึงถึงคุณภาพที่ควรจะเป็น เพียงมุ่งให้ความสำคัญกับจำนวนของผู้มาเรียน ก็ยิ่งเร่งปัญหาการว่างงาน

เมื่อพิจารณาจุดเน้นการจัดการศึกษาวิชาชีพของกระทรวงศึกษาธิการที่กล่าว สอดรับกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2565) กล่าวถึง แนวทางการแก้ปัญหาคุณภาพอุดมศึกษาทำได้ด้วยการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work-integrated Learning--WIL) ซึ่งเป็นการผสมกลมกลืนระหว่างประสบการณ์ทำงานทางวิชาชีพนอกห้องเรียนกับการเรียนในห้องเรียน (Kramer, M. and Usher, A.. 2011) เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในปัจจุบันของนักศึกษากับวิชาชีพในอนาคต เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้และผสมผสานความรู้ทางทฤษฎีที่ได้จากการเรียนกับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการที่อยู่ในโลกแห่งความจริง (Real World) (Martin, A. and Hughes, H.. 2009) โดยเรียนรู้ ทำจริง ผลิตรายได้จากสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง ทำให้สอดคล้องกับหลักสูตร เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสังคมโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2550)

จากความเป็นมาและประเด็นปัญหาที่กล่าว สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จึงพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ดิจิทัล ในรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning : WIL) เป็นหลักสูตร “ปฏิบัติการ” โดยยึดโยงกับเหตุผลบริบทเชิงพื้นที่ด้านระยะทางระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยกับสถานประกอบการด้านองค์กรสื่อ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและในจังหวัดใหญ่ ๆ ดังนั้นสาขาวิชา ฯ จึงเลือกประเภทการเรียนสลับกับการทำงาน (Sandwich Course) ประเภทแซนวิชแบบหนา (Thick Sandwich Course) เป็นการเรียนในสถานศึกษาสลับกับภาคการทำงาน (Work Term) ร่วมกับประเภทการฝึกเฉพาะตำแหน่ง (Practicum) ที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกงานเฉพาะ

ตำแหน่งในสภาพจริงหลังจากที่เรียนในสถานศึกษาไปแล้วระยะหนึ่ง และใช้เครื่องมือจัดแผนการเรียนรู้แบบ Modular System ส่วนรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เลือกประเภทพนักงานฝึกหัดใหม่ (New Traineeship) ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มโอกาสในการได้งานทำเร็วขึ้นหลังจากจะสำเร็จการศึกษา หรือเลือกวิชาสหกิจศึกษา (Cooperative Education) (เครือข่ายพัฒนาสหกิจศึกษาภาคใต้ตอนบน. 2561) เป็นการจัดรายวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ผู้เรียนโดยอาศัยความร่วมมือกับสถานประกอบการด้วยการทำงานจริงเต็มเวลา ดังมุมมองของ Denise Jackson (2013) กล่าวถึงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้รับขณะศึกษาอยู่ในสถานศึกษาไปใช้ในการทำงานจริงในสถานประกอบการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์รัชต์วัช วิวังสุ และคณะ (2560) ที่ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา คือ การสร้างความร่วมมือร่วมกัน 3 ฝ่าย ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ทั้งนี้ เมื่องานวิจัยสิ้นสุดลงจะบรรลุจุดมุ่งหมายเพื่อจะได้รูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมสำหรับนำมาพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ให้ทันยุคทันสมัยสอดคล้องกับยุคดิจิทัล รวมทั้งสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปของวงการสื่อและบริบทรอบด้าน อันจะเอื้อประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษา องค์กรสื่อ และกิจกรรมทุกมิติในสังคมที่เน้นการศึกษาและบัณฑิตที่มีศักยภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ของผู้เกี่ยวข้องกัวิชาชีพนิเทศศาสตร์
2. เพื่อศึกษาความต้องการแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ของผู้เกี่ยวข้องกัวิชาชีพนิเทศศาสตร์

คำถามของการวิจัย

ความต้องการรูปแบบและความต้องการแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ของผู้เกี่ยวข้องกัวิชาชีพนิเทศศาสตร์ จะเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดทางการวิจัย

หลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต (การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL))

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) และวิธีวิจัย

เชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) เพื่อเก็บข้อมูลความต้องการรูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) สาขาวิชานิติศาสตร์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ด้วยเครื่องมือคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดขนาดจากประชากรที่เข้าร่วมการวิจัยเป็น นักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 473 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยเริ่มสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ได้โรงเรียน 4 ขนาด แล้วนำมากำหนดสัดส่วนได้ จำนวน 23 โรงเรียน และทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ตัวแทนในแต่ละกลุ่มโรงเรียน และได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนที่กำหนดไว้ ผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 473 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูวิชาการและครูแนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 46 คน จาก 5 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเลย จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุดรธานี จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดหนองบัวลำภู อาจารย์ ผู้ประกอบอาชีพด้านสื่อ องค์กรสื่อ / สถานประกอบการ ของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน บัณฑิต/ศิษย์เก่า และนักศึกษา จำนวน 100 คน และองค์กรสื่อ แผนกสื่อในองค์กรภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน (ผู้ใช้บัณฑิต) จำนวน 100 คน ทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 2) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลพร้อมผู้ช่วยวิจัย ทั้งด้วยตนเอง ส่งไปให้ครูแนะแนวโรงเรียนทำในส่วนของตัวเอง และเก็บรวบรวมจากนักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งทำแบบสอบถามทางออนไลน์ จนครบจำนวนที่กำหนด และเมื่อการทำแบบสอบถามสิ้นสุดลงจะทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แต่ละฉบับ ก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติและรายงานผลการวิจัยต่อไป 3) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลพร้อมผู้ช่วยวิจัย เก็บข้อมูลจากประชากรเป้าหมาย คือ องค์กรสื่อและแผนกสื่อในองค์กรภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน จำนวน 100 คน และอาจารย์ ผู้ประกอบอาชีพด้านสื่อ องค์กรสื่อ / สถานประกอบการ ของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน บัณฑิต/ศิษย์เก่า และนักศึกษาจำนวน 100 คน โดยประสานติดต่อล่วงหน้า และเข้าสอบถามตามกำหนดการด้วยแบบสอบถามแบบตัวต่อตัว ขออนุญาตบันทึกเทป ภาพ รวมทั้งสอบถามผ่านวิดีโอ Conference และทางโทรศัพท์

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ 1) ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 2) ผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยวิจัยทำการสัมภาษณ์ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านวิชาชีพทางนิติศาสตร์ เขตกรุงเทพมหานครและในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับนิติศาสตร์ ผู้ประกอบอาชีพด้านสื่อ องค์กรสื่อ / สถานประกอบการ ของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน ศิษย์เก่า และนักศึกษา จำนวน 50 - 100 คน โดยประสานติดต่อล่วงหน้า และเข้าสัมภาษณ์ตามกำหนดการด้วยแบบสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ขออนุญาตบันทึกเทป ภาพ รวมทั้งสัมภาษณ์ผ่านวิดีโอ Conference และทางโทรศัพท์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) หาความถี่

(Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการวิจัย 2) วิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่บันทึกมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับข้อมูลที่ถอดเทป และจับประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยเริ่มจากการคัดกรองข้อมูล ทำการเลือกเฟ้นข้อมูลที่น่าสนใจและตัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป หลังจากนั้นทำการสรุปย่อ จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามความหมายที่เข้าข่ายกับเรื่องที่ทำกรวิเคราะห์ เรียบเรียงเป็นความเรียง หลังจากนั้นทำการทดสอบนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์และเขียนเป็นรายงานเสร็จ มีการทบทวนซ้ำแล้วซ้ำอีก เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลและการตีความของผู้วิจัยเที่ยงตรงตามที่ผู้ให้ข้อมูลได้พูดได้แสดงความคิดเห็น แล้วจึงแก้ไขเป็นรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

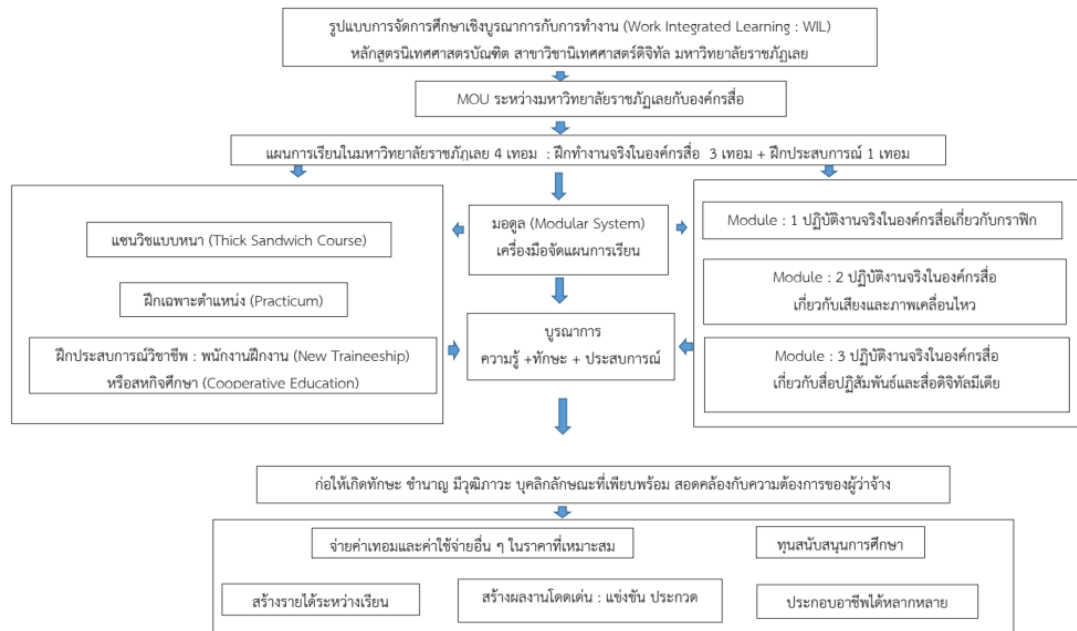
ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ของผู้เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนิเทศศาสตร์

1. ความต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ดิจิทัล ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้ปกครองและและครูวิชาการ หรือครูแนะแนว /ผู้อำนวยการโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองมีความต้องการรูปแบบสอดคล้องกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในข้อที่ให้ผู้เรียนเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 4 เทอม (50 %) : ออกฝึกทำงานจริงในองค์กรสื่อ 4 เทอม (50 %) 43 หน่วยกิต ซึ่งเป็นการฝึกฝนให้ทำได้จริง โดยเลือกรูปแบบแซนด์วิชแบบหนา (Thick Sandwich Course) เป็นการจัดการเรียนภาคการศึกษาสลับกับภาคการทำงานจริง ทำให้ลดค่าใช้จ่ายและไม่ต้องเดินทางบ่อย ๆ ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยกับองค์กรสื่อที่ฝึกงาน ส่วนข้อที่เลือกหลังสุดแต่ก็ยังมีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมาก คือ หลักสูตรมีค่าเทอมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในราคาที่เหมาะสม

2. ความต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาของครูวิชาการ หรือครูแนะแนว /ผู้อำนวยการโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในข้อที่เห็นความคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายค่าเทอมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เตรียมผู้เรียนให้มีทักษะวิชาชีพที่พร้อมในการทำงานได้ทันที (Work Ready) เป็นที่ต้องการของผู้ว่าจ้าง ในกระบวนการฝึกงานจริงประเภท "พนักงานฝึกงาน (New Traineeship)" หรือเลือกสหกิจศึกษา (Cooperative Education) ส่วน 3 ข้อที่เลือกหลังสุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ในระดับมาก คือ จัดแผนการเรียนมอดูลที่ 1 ให้ผู้เรียนไปปฏิบัติงานจริงในองค์กรสื่อเกี่ยวกับการกราฟิกในงานนิเทศศาสตร์ สนับสนุนผู้เรียนสร้างรายได้ระหว่างเรียน และให้ผู้เรียนมีผลงานที่โดดเด่นออกมาสู่สาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม

3. ความต้องการรูปแบบของผู้ที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพสื่อ บัณฑิต/ศิษย์เก่า อาจารย์ และนักศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน โดย 1) การพัฒนาหลักสูตรต้องหาองค์กรสื่อมาทำความร่วมมือ (MOU) 2) แผนการเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 4 เทอม : ฝึกทำงานจริงในองค์กรสื่อ 3 เทอม + ฝึกประสบการณ์ 1 เทอม 3) ทำการเลือกรูปแบบการจัดการศึกษาประเภทแซนด์วิชแบบหนา (Thick Sandwich Course) 4) เลือกประเภทฝึกเฉพาะตำแหน่ง (Practicum) 5) เลือกการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประเภทพนักงานฝึกงาน (New Traineeship) หรือเลือกเรียนกลุ่มสหกิจศึกษา (Cooperative Education) 6) ใช้เครื่องมือ มอดูล (Modular System) จัดแผนการเรียน เป็นมอดูลที่ 1 ปฏิบัติงานกราฟิกในงานนิเทศศาสตร์ มอดูลที่ 2 ปฏิบัติงานเสียงและภาพเคลื่อนไหว และมอดูลที่ 3 ปฏิบัติงานสื่อปฏิสัมพันธ์และสื่อดิจิทัล มีเดีย 7) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ก่อให้เกิดความชำนาญ มีวุฒิภาวะ บุคลิกลักษณะที่เพียบพร้อม สอดคล้องกับความต้องการของผู้ว่าจ้าง 11) จ่ายค่าเทอมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

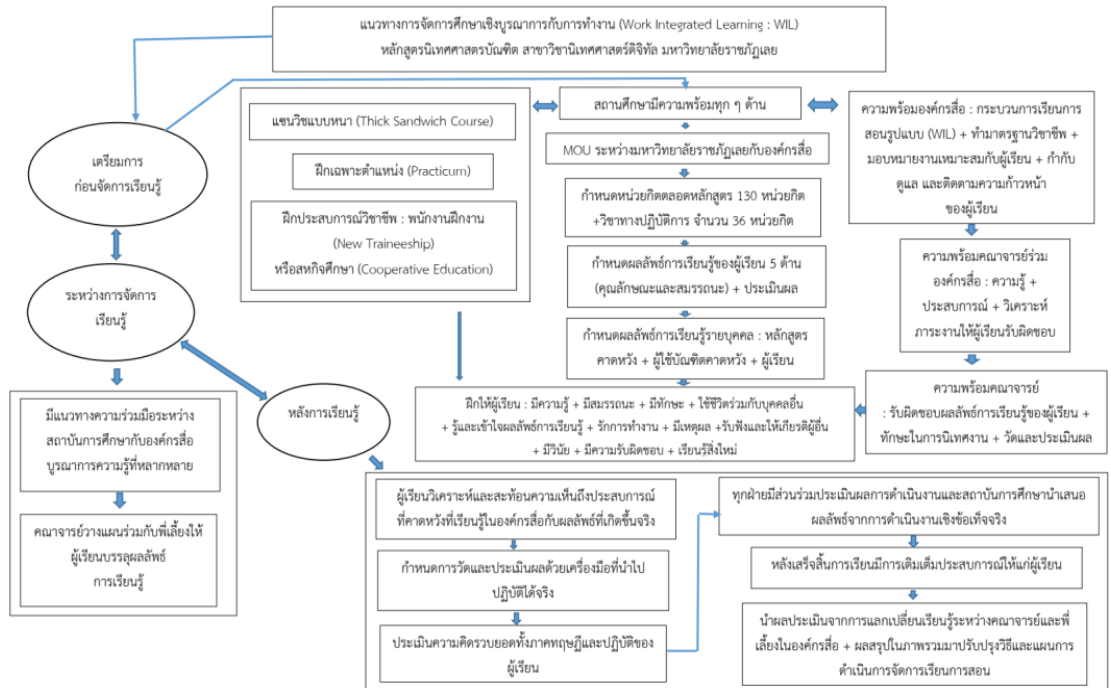
ในราคาที่เหมาะสมและมีทุนสนับสนุนการศึกษา สามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียน ส่งผลงานโดดเด่นเพื่อแข่งขัน และเมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิตศาสตร์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความต้องการแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ของผู้ประกอบการด้านสื่อ องค์กรสื่อ / สถานประกอบการ สังกัดภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน อาจารย์ บัณฑิต/ศิษย์เก่า และนักศึกษา โดยเริ่มจาก 1) การเตรียมการก่อนจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย (1) สถานศึกษาเตรียมความพร้อมทุก ๆ ด้าน ทำให้ผู้เรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถใช้ได้จริง (2) ทำความร่วมมือผลิตบัณฑิตกับองค์กรสื่อที่เป็นแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริง (3) ต้องกำหนดประเภทการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มพัฒนาหลักสูตร โดยเลือกการเรียนรู้สลับกับการทำงานรูปแบบแซนวิชแบบหนา (Thick Sandwich Course) ร่วมกับ ประเภทการฝึกเฉพาะตำแหน่ง (Practicum) จัดแผนการเรียนแบบ Modular System และรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เลือกประเภทพนักงานฝึกงาน (New Traineeship) หรือ รายวิชาสหกิจศึกษา (Cooperative Education) (4) กำหนดหน่วยกิตตลอดหลักสูตร และให้ความสำคัญกับกลุ่มวิชาทางปฏิบัติการที่ฝึกงานจริงในองค์กรสื่อ (5) กำหนดคุณลักษณะและสมรรถนะของผู้เรียน 5 ด้าน (6) คณาจารย์ต้องมีความพร้อมและรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (7) คณาจารย์มีความรู้ ประสบการณ์และวิเคราะห์ภาระงานจากตำแหน่งงานและลักษณะงานที่จะให้ผู้เรียนรับผิดชอบร่วมกับองค์กรสื่อ (8) ฝึกให้ผู้เรียนมีความรู้ มีสมรรถนะในการเรียนเชิงบูรณาการกับการทำงานในทุก ๆ ด้าน (9) กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล (10) องค์กรสื่อมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพ และ (11) พี่เลี้ยงและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน 2) ระหว่างการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย (1) มีแนวทางการบูรณาการความรู้ ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรสื่อ และ (2) มีแนวทางทำให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด โดยคณาจารย์วางแผนร่วมกับพี่เลี้ยงเพื่อกำหนดลักษณะงานให้ผู้เรียน และ 3) หลังการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วย (1) ผู้เรียนต้องวิเคราะห์และสะท้อนความเห็นถึงประสบการณ์ที่คาดหวังจากการเรียนรู้ใน

องค์กรสื่อกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง (2) กำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (3) มีการประเมินความคิดรวบยอดทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติของผู้เรียน (4) ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน (5) หลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอนมีการเติมเต็มประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในส่วน of ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ และ (6) มีการนำผลการประเมิน และผลสรุปในภาพรวม มาปรับปรุงวิธีและแผนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

บทสรุป

ความต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ของผู้เกี่ยวข้องทั้งวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองมีความต้องการรูปแบบสอดคล้องกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนครูวิชาการ หรือครูแนะแนว /ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความต้องการรูปแบบที่มีความแตกต่าง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพสื่อ บัณฑิต อาจารย์ และนักศึกษา ต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) เพราะเป็นการเพิ่มโอกาสให้ตัวเอง ได้ฝึกประสบการณ์เร็วขึ้นมากขึ้นจึงมีประสบการณ์มากกว่าคนอื่น ๆ และต้องการแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ที่เริ่มตั้งแต่ เตรียมการก่อนจัดการเรียนรู้ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ และหลังการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. ความต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) หลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ดิจิทัล ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้ปกครองและและครูวิชาการ หรือครูแนะแนว /ผู้อำนวยการโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองมีความต้องการรูปแบบสอดคล้องกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในข้อที่ให้ผู้เรียนเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 4 เทอม (50 %) : ออกฝึกทำงานจริงในองค์กรสื่อ 4 เทอม (50 %) 42 หน่วยกิต ซึ่งเป็นการฝึกฝนให้ทำได้จริง โดยเลือกรูปแบบแซนด์วิชแบบหนา (Thick Sandwich Course) เป็นการจัดการเรียนภาคการศึกษาสลับกับภาคการทำงานจริง ทำให้ลดค่าใช้จ่ายและไม่ต้องเดินทางบ่อย ๆ ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยกับองค์กรสื่อที่ฝึกงาน ส่วนข้อที่เลือกหลักสูตรแต่ก็ยังมีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมาก คือ หลักสูตรมีค่าเทอมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในราคาที่เหมาะสม ซึ่งแตกต่างจากความต้องการรูปแบบของครูวิชาการ หรือครูแนะแนว /ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในข้อดังกล่าว โดยให้ความสำคัญกับความคุ้มกับค่าใช้จ่ายค่าเทอมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ต้องเสียไปเพื่อแลกกับประสบการณ์ ทักษะ ความชำนาญ การปรับตัว มีวุฒิภาวะ บุคลิกลักษณะที่เพียบพร้อมเตรียมผู้เรียนฝึกงานจริงก่อนสำเร็จการศึกษาประเภท "พนักงานฝึกงาน (New Traineeship)" หรือเลือกสหกิจศึกษา (Cooperative Education) ดังคำกล่าวของ พาสนา จุลรัตน์ (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาในยุคนี้ต้องปรับปรุงในเรื่องหลักสูตร ตำรา และบทบาทของครูผู้สอน ส่งเสริมทักษะแห่งอนาคตให้กับผู้เรียนเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมในอนาคต ต้องสร้างผู้เรียนให้มีทักษะในการประยุกต์ใช้เข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างความคิดไปสู่สิ่งใหม่ ๆ สิ่งที่ทำหาย ส่วน 3 ข้อที่เลือกหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ในระดับมาก คือ จัดแผนการเรียนมอดูลที่ 1 (Module : 1) ให้ผู้เรียนไปปฏิบัติงานกราฟิกในงานนิเทศศาสตร์ สนับสนุนผู้เรียนสร้างรายได้ระหว่างเรียน และให้ผู้เรียนมีผลงานที่โดดเด่นออกมาสู่สาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจเพราะได้เรียนรู้และฝึกนอกห้องเรียน เรียนแล้วฝึกแล้วควรหารายได้ระหว่างเรียน ประยุกต์ใช้กับการทำงานพิเศษ (Freelance) และมีผลงานที่โดดเด่นส่งแข่งขัน ประกวด จนเป็นที่ยอมรับ สร้างชื่อเสียงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานของ Kramer, M. and Usher, A (2011) ที่ระบุหลักการสำคัญควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้และผสมผสานความรู้ทางทฤษฎีที่ได้จากการเรียนกับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการที่อยู่ในโลกแห่งความจริง (Real World) และ Denise Jackson (2013) ควรมีการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้รับขณะศึกษาอยู่ในสถานศึกษาไปใช้ในการทำงานจริงในสถานประกอบการ ได้แก่ การฝึกปฏิบัติการในสถานประกอบการ (Internships) การเรียนรู้ผ่านโครงงาน (Project - Based)

ความต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ของผู้ที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพสื่อบัณฑิต อาจารย์ และนักศึกษา ส่วนใหญ่ต้องการทุกรูปแบบ โดยเริ่มจาก 1) หลักสูตรต้องทำความร่วมมือ (MOU) เนื่องจาก เป็นแหล่งบ่มเพาะให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะ ก่อให้มีประสบการณ์ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ จนสำเร็จการศึกษา 2) เลือกรูปแบบการจัดการศึกษาประเภทแซนด์วิชแบบหนา (Thick Sandwich Course) เพื่อให้สอดคล้องรับกับบริบทเชิงพื้นที่ด้านระยะทางที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากสถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนลดค่าใช้จ่ายและไม่ต้องเดินทางบ่อย ๆ เนื่องจาก นักศึกษาสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในการทำงานในภาคการศึกษาต่อไป 3) ทำการเลือกประเภทฝึกเฉพาะตำแหน่ง (Practicum) ผู้เรียนสามารถเรียนรายวิชาที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับงานควบคู่กันไป เนื่องจาก ช่วยผู้เรียนให้มีประสบการณ์ ทันกับโลกปัจจุบัน ช่วยทบทวนบทเรียน พอเรียนเสร็จก็จะนำไปใช้ได้จริง 4) ส่วนแผนการเรียนใช้เครื่องมือ มอดูล (Modular System) จัดแผนการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนเนื้อหาแล้วนำไปประยุกต์ใช้ทันทีกับการฝึกทำงานจริงให้จบไปในครั้งเดียว เนื่องจาก สามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์มาปรับใช้ในด้านการทำงาน การเรียน ผลงาน 5) กำหนดให้ปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 เป็นมอดูลที่ 1 ปฏิบัติงานกราฟิกในงานนิเทศศาสตร์ เพื่อฝึก

ฝีมือของผู้เรียนก่อนทำงานจริงในอนาคต 6) กำหนดให้ปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 เป็นมอดูลที่ 2 ปฏิบัติงานจริงเสียงและภาพเคลื่อนไหว ฝึกทบทวนเพื่อนำความรู้เก่ามาต่อยอดกับความรู้ใหม่ ได้เพิ่มพูนเรื่องทักษะก็จะทำให้สามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ ได้ 7) กำหนดให้ปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 เป็นมอดูลที่ 3 ปฏิบัติงานจริงสื่อปฏิสัมพันธ์และสื่อดิจิทัลมีเดีย เนื่องจาก เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์และได้ใช้สิ่งที่เคยเรียนผลิตสื่อดิจิทัลที่เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อยุคปัจจุบัน ฝึกฝนให้มีความสามารถ จนต่อยอด ประยุกต์ใช้เป็น 8) เลือกการฝึกประสบการณ์วิชาชีพประเภท พนักงานฝึกงาน (New Traineeship) เป็นการเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะวิชาชีพที่พร้อมในการทำงานได้ทันที (Work Ready) หรือเลือกเรียนกลุ่มสหกิจศึกษา (Cooperative Education) เนื่องจาก นำเอาความรู้และประสบการณ์มาปรับใช้ในการทำงาน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกงานจริง 9) จัดการเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 4 เทอม : ออกฝึกทำงานจริง 3 เทอม และฝึกประสบการณ์ 1 เทอม ในองค์กรสื่อ รวม 4 เทอม เนื่องจาก เรียน 2 ปี และฝึกทำงาน 2 ปี จะทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับหลักสูตรและฝึกฝน มีการลงพื้นที่เชิงทำงานจริงจะได้ทำงานเป็น ได้ฝึกในที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน 10) ผ่านการฝึกทำงานจริงในองค์กรสื่อก่อให้เกิดทักษะ ได้ความชำนาญ เนื่องจาก ได้ฝึกประสบการณ์เร็วขึ้นมากขึ้นยังมีประสบการณ์มากกว่าคนอื่น ๆ สถานประกอบการจะพิจารณาผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นกรณีพิเศษ 11) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพได้หลายด้านมากกว่าสาขาวิชาอื่น ๆ เนื่องจาก ได้นำประสบการณ์ ความรู้ ทักษะในการทำงานมาปรับใช้ เป็นการเพิ่มโอกาสให้ตัวเอง ควรให้ฝึกหลาย ๆ องค์กร มีโอกาสในหลาย ๆ ด้าน จนสามารถสร้างรายได้เลี้ยงดูตัวเองและครอบครัวได้ 12) สนับสนุนผู้เรียนสร้างรายได้ระหว่างเรียน เนื่องจาก ได้เรียนรู้ควบคู่กับการฝึกทำงานจริงในองค์กรสื่อ จึงเกิดความเชื่อมั่น สามารถนำประสบการณ์ ทักษะ ความชำนาญ ไปประยุกต์ใช้กับการทำงานพิเศษ (Freelance) ฝึกความรับผิดชอบ แยกแยะแบ่งเวลาเป็น 13) สนับสนุนผู้เรียนให้มีผลงานที่โดดเด่น เนื่องจาก เกิดความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก ได้โชว์ผลงาน พร้อมลงแข่งขัน สร้างสรรค์ผลงานให้กับองค์กรได้ดี 14) เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้รับทุนสนับสนุนการศึกษา เนื่องจาก มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์จริงในการทำงาน เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนที่ยากจนจะได้มีทุนเรียนและจะได้เป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาผลงานอยู่เสมอ และ 15) ผู้เรียนจ่ายค่าเทอมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในราคาที่เหมาะสม เนื่องจากเห็นว่า ได้เริ่มต้นฝึกทำงานจริงในองค์กรสื่อตั้งแต่เรียน เท่ากับเพิ่มโอกาสทุก ๆ ด้านในชีวิตที่เหนือกว่าคนอื่น ตลอดจนการได้รับการยอมรับจากอาจารย์ องค์กรสื่อ สอดคล้องกับงานของ Nottingham Trent University (2015) ได้นำเสนอกรณีศึกษาแซนวิชแบบหนา (Thick Sandwich) หลักสูตรกฎหมาย แบ่งการเรียนออกเป็น 3 มอดูล ได้แก่ มอดูลที่ 1 นักศึกษาจะเรียนในมหาวิทยาลัยตามปกติในสองปีแรก จะเรียนวิชาพื้นฐานทางด้านกฎหมายตามมาตรฐานคุณวุฒิด้านกฎหมาย มอดูลที่ 2 จะออกไปปฏิบัติงานโดยได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนในสำนักงานกฎหมายที่เป็นมืออาชีพในชั้นปีที่ 3 และมอดูลที่ 3 นักศึกษาจะเลือกเรียนตามความสนใจขึ้นอยู่กับเป้าหมายทางอาชีพของนักศึกษาในอนาคต ทั้งนี้ อาจารย์นิเทศ จะทำหน้าที่จัดหางานในสำนักงานกฎหมายให้นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางกฎหมายกับการทำงานจริง ส่วนการประเมินผลการปฏิบัติงานจะมีทั้งความรู้ความเข้าใจด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อสะท้อนทักษะตามหลักสูตรกำหนด

2. ความต้องการแนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ของผู้ที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพ สื่อ บัณฑิต อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการทุกแนวทาง โดยเริ่มจาก การเตรียมการก่อนจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 1) สถานศึกษาเตรียมความพร้อมทุก ๆ ด้าน รวมทั้งทำความเข้าใจผลผลิตบัณฑิตกับองค์กรสื่อซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริง เนื่องจาก ทำให้ผู้เรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถใช้ได้จริง อุปกรณ์พร้อม รวมทั้งมีวิธีติดตามประเมินผลที่ชัดเจน ก็จะช่วยให้การเรียนการสอนมีความสมบูรณ์ เอื้อทุกสิ่งต่อการผลิตบัณฑิต 2) ต้องกำหนดประเภทการเรียนรู้ โดยเลือกการเรียนรู้สู่สลับกับการทำงานรูปแบบแซนวิชแบบหนา (Thick Sandwich Course) ร่วมกับ ประเภทการฝึกเฉพาะตำแหน่ง (Practicum) จัดแผนการเรียนแบบ Modular System และรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เลือกประเภทพนักงานฝึกงาน (New Traineeship) หรือรายวิชาสหกิจศึกษา (Cooperative Education) เนื่องจาก ได้นำเอาประสบการณ์ที่ได้มาปรับใช้ในการทำงานจริง

และการเรียน ทำให้สามารถทำงานดูเป็นมืออาชีพ มีความมั่นใจในการทำงาน และได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนจากผู้มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ 3) กำหนดหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 130 หน่วยกิต โดยเพิ่มวิชาทางปฏิบัติการ จำนวน 36 หน่วยกิต เนื่องจาก ทำให้นักศึกษาเกิดทักษะจากการฝึกงานกับองค์กรสื่ออย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการพัฒนา และจะสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในการทำงานในภายภาคหน้าต่อไป 4) กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน 5 ด้าน ทั้งคุณลักษณะและสมรรถนะ พร้อมระบุกลไกการวัดประเมินผลเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ผู้เรียนรู้ทุกด้าน เนื่องจาก ทำให้ทราบถึงศักยภาพในตัวนักศึกษา โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ สกอ. และตามกรอบมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ 5) คณาจารย์ต้องมีความพร้อมและรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน มีทักษะในการนิเทศงาน มีการวัดและประเมินผลที่แสดงถึงความสำเร็จของผู้เรียน เนื่องจาก อาจารย์มีบทบาทในการแนะแนวทางและประเมินการทำงานให้นักศึกษา ช่วยในการปรับตัว นำพาให้นักศึกษาประสบความสำเร็จผลลัพธ์ของผู้เรียนจะมีคุณภาพมากขึ้น 6) คณาจารย์มีความรู้ ประสบการณ์และวิเคราะห์ภาระงานจากตำแหน่งงานและลักษณะงานที่จะให้ผู้เรียนรับผิดชอบ ร่วมกับองค์กรสื่อ เนื่องจาก ช่วยให้นักศึกษาได้ทำงานตรงกับลักษณะที่เรียนและนำความรู้ที่เรียนมาทำให้เกิดผลประโยชน์ มีคุณลักษณะตรงตามการทำงานของสื่อและมีประสบการณ์ทำงานตรงกับวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ 7) ฝึกให้ผู้เรียนมีความรู้ มีสมรรถนะในการเรียนเชิงบูรณาการกับการทำงานในทุก ๆ ด้าน ก่อให้เกิดทักษะ ใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น มีเหตุผล รับฟังและให้เกียรติผู้อื่น มีวินัย มีความรับผิดชอบ และพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ เนื่องจาก ได้ฝึกทักษะที่หลากหลาย ได้ฝึกสร้างชิ้นงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกความอดทนและตรงต่อเวลาขณะปฏิบัติงาน 8) กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องตามหน้าที่ ตำแหน่งงาน และภาระงานที่ผู้เรียนแต่ละบุคคลรับผิดชอบ เนื่องจาก ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากสถานที่หรือบุคคล ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีคุณภาพเมื่อสำเร็จการศึกษา ได้ผลลัพธ์ที่เป็นไปตามความคาดหวังของทั้งผู้เรียน ผู้สอนและผู้ประกอบการ และสอดคล้องกับตำแหน่งงานและภาระงานที่ได้รับมอบหมาย 9) องค์กรสื่อมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน องค์กรสื่อจัดทำมาตรฐานวิชาชีพ กำกับ ดูแล และติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน เนื่องจาก ผู้เรียนได้ประสบการณ์เหมาะสมตามความสามารถ ความถนัดและทำให้ปรับตัวเข้าสู่สังคมการทำงาน และ 10) พี่เลี้ยงและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน เนื่องจาก มีหน้าที่แนะแนว ดูแลในการฝึกประสบการณ์ คอยรายงานความคืบหน้า พฤติกรรมของนักศึกษาให้อาจารย์ทราบ ชี้แนวทางให้นักศึกษาและกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้น

ส่วนระหว่างการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 1) มีความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรสื่อ เนื่องจาก พัฒนาให้นักศึกษาแก้ไขปัญหสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ทำงานเป็น ได้ประสบการณ์จากการทำงาน ได้รับการฝึกทักษะการทำงาน ได้ทำงานเป็นได้ด้วยตัวเอง พี่เลี้ยงเพียงแคชีแนะ และ 2) มีแนวทางทำให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด คณาจารย์วางแผนร่วมกับพี่เลี้ยงเพื่อกำหนดลักษณะงานให้ผู้เรียน ผู้เรียนต้องมีสิทธิ์เสนอรูปแบบการเรียนรู้และพิสูจน์ความสามารถที่นำไปสู่ในสิ่งที่อยากเป็น ได้สะท้อนคิดเชิงวิจารณ์ ประสิทธิภาพที่ได้รับในขณะทำงานจากองค์กรสื่อ เนื่องจาก สร้างโอกาสที่ดีให้กับนักศึกษาเรียนรู้เพื่อนำไปแก้ไข ปัญหา และสร้างผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม รวมไปถึงจรรยาบรรณในวิชาชีพ

สำหรับหลังการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้เรียนต้องวิเคราะห์และสะท้อนความเห็นถึงประสบการณ์ที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในองค์กรสื่อกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงด้วยวิธีคิดเชิง เนื่องจาก ได้ต่อยอดผลงานอย่างสร้างสรรค์ ได้ฝึกทางด้านกรวิเคราะห์ ฝึกความรับผิดชอบและศักยภาพของผู้เรียน 2) กำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เนื่องจาก นักศึกษาจะได้รับผลการดำเนินงานของตนเอง จนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน หรือหน้าที่การงานในภายภาคหน้า 3) มีการประเมินความคิดรวบยอดทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติของผู้เรียน โดยวัดสมรรถนะและทักษะตามที่หลักสูตรกำหนด 4) ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ผ่านเกณฑ์การประเมินร่วมกัน เนื่องจาก นักศึกษาได้ความคิดเห็นจากผู้มีประสบการณ์หลากหลายมาปรับใช้กับงาน ให้ทุกฝ่ายได้เห็นทักษะของนักศึกษาในแต่ละด้าน 5) หลังเสร็จสิ้นการ

จัดการเรียนการสอนมีการเติมเต็มประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในส่วนของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ เนื่องจาก ได้พัฒนาผลงาน ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตน และ 6) มีการนำผลการประเมินจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาสรุปในภาพรวม มาปรับปรุงวิธีและแผนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน เนื่องจาก การประเมินความบกพร่องในการทำงานทำให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้น และสะท้อนคุณภาพหลักสูตรและประเมินหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่รุ่นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการการเรียนกับการทำงานแบบต่อเนื่องตลอดหลักสูตรในสาขาวิชาการจัดการระดับปริญญาตรีเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในเขตจังหวัดนครราชสีมา ที่ อลงกต ยะไวทย์และคณะ (2559, หน้า 72 - 93) ได้ศึกษาจนได้หลักการและแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการการเรียนกับการทำงานสาขาวิชาการจัดการ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่จำเป็นต้องจัดให้แก่ผู้เรียน วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แล้วนำไปจัดทำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนกับการทำงาน ในรูปแบบแซนวิชแบบบาง (Thin Sandwich) โดยสลับการเรียนกับการทำงานแบบต่อเนื่องตลอดหลักสูตร จัดระบบการเรียนแบบโมดูล (Module) โดยนำเอารายวิชาที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กันหรือเกี่ยวเนื่องซึ่งกันรวมเข้าไว้ด้วยกัน มีการเชื่อมโยงความรู้จากชั้นเรียนมาสู่การปฏิบัติในสถานประกอบการด้วยการทำโครงงานรายวิชา และบูรณาการทุกรายวิชามาเป็นโครงงาน (Project-based Learning) รวม 4 โครงงานตลอดหลักสูตร และงานของ Nottingham Trent University (2015) ได้นำเสนอกรณีศึกษาแซนวิชแบบหนา (Thick Sandwich) หลักสูตรกฎหมาย ได้ดำเนินการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานในสำนักงานกฎหมาย 1 ปี มากกว่า 40 ปี มีจำนวนนักศึกษาไปปฏิบัติงานมากที่สุดในประเทศอังกฤษ แบ่งการเรียนออกเป็น 3 โมดูล (Module) ซึ่งจากการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางกฎหมายกับการทำงานจริง ได้ทำงานจริงกับบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ฝึกทักษะทางวิชาชีพกฎหมาย เห็นแนวทางการประกอบอาชีพในอนาคต และงานของพงษ์ศรีชดธวัช วิวังสุ และคณะ (2560, หน้า 1) ศึกษาแนวทางจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (wil) สำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ประโยชน์จากการทำงานจริงและโอกาสต่อผู้เรียนของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ ฯ สูงที่สุด คือ พัฒนาความพร้อมสำหรับทำงานจริงในอนาคต ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ คือ การสร้างความร่วมมือจัดการศึกษาร่วมกัน 3 ฝ่าย ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในด้านการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าฝึกปฏิบัติการการเรียนรู้และทำงานจริงในสถานประกอบการ นอกจากนี้ควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หลักสูตรมีการจัดการเรียนเป็น 3 โมดูล ได้แก่ 1) โมดูลที่ 1 ปฏิบัติงานกราฟิกในงานนิเทศศาสตร์ 2) โมดูลที่ 2 ปฏิบัติงานเสียงและภาพเคลื่อนไหว และโมดูลที่ 3 ปฏิบัติงานสื่อปฏิสัมพันธ์และสื่อดิจิทัลมัลติมีเดีย ดังนั้น ควรนำมอดูลดังกล่าวไปต่อยอดในรูปแบบหลักสูตรระยะสั้นแก่ผู้ที่สนใจในการประกอบอาชีพหรือใช้เป็นคุณสมบัติสำหรับผู้สมัครเข้าเรียนหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต หรือให้สิทธิ์ในการเทียบโอนมาเป็นหน่วยกิตในการเรียนหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต

1.2 หลักสูตรในรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) นับเป็นหลักสูตรแรก ๆ ของประเทศ ดังนั้น ควรนำผลการวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อใช้เป็นรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการการเรียนกับการทำงานในวงการวิชาการให้กว้างขวาง

1.3 การพัฒนาหลักสูตรในรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ตั้งแต่เริ่มแรกต้องมีความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) กับสถานประกอบการ ดังนั้นควรนำเสนอข้อจำกัดที่เกิดขึ้นกับการพัฒนาหลักสูตร ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร ในระดับกระทรวง และมหาวิทยาลัย เพื่อนำไปประกอบเป็นนโยบายในการดำเนินงานด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการร่วมผลิต

1.4 หลักสูตรดำเนินการพัฒนายังไม่เป็นที่เข้าใจมากนักของสถานประกอบการ โดยเฉพาะองค์กรสื่อที่จะเป็นพันธมิตรร่วมผลิตบัณฑิต ดังนั้นควรมีช่องทาง วิธีการที่สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อการขยายเครือข่ายแหล่งฝึกทำงานจริงของผู้เรียนในอนาคต

1.5 หลักสูตรควรได้รับการเผยแพร่ผลงานวิจัยในส่วนรูปแบบและแนวทางวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนกับการทำงาน (WIL) ไปปรับใช้กับหลักสูตรอื่น ๆ

1.6 จากผลวิจัยชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา คณาจารย์ ผู้เรียน สถานประกอบการ ดังนั้น ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้เห็นความสำคัญของกระบวนการดำเนินการของหลักสูตรดังกล่าวทุกขั้นตอนเพื่อนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 การพัฒนาหลักสูตรในรอบใหม่ มีช่วงเวลา 5 ปี ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ อาทิ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ทิศทางและความต้องการของผู้เรียน ความพึงพอใจของผู้เรียน ความต้องการแรงงานและทักษะที่ทันยุคทันสมัยของสถานประกอบการในทุกระดับ

2.2 หลักสูตรค่อนข้างมีความเป็นเฉพาะ ดังนั้น ควรมีการพัฒนาหลักสูตรในรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ในสาขาวิชานิติศาสตร์ ในสถาบันอื่น ๆ หรือในสาขาวิชาอื่น ๆ โดยใช้หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ดิจิทัลเป็นกรณีศึกษานำร่องเทียบเคียง เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการจัดการเรียนการสอน

2.3 หลักสูตรควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอด ปรับปรุงในเชิงเปรียบเทียบ อาทิ เปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรบูรณาการเรียนกับการทำงาน (WIL) กับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรปกติ เช่น คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และสมรรถนะที่เป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ หรือความนิยมของหลักสูตร ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเรียน ฯลฯ

บรรณานุกรม

เครือข่ายพัฒนาสหกิจศึกษาภาคใต้ตอนบน. (2561). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน*

(ฉบับสมบูรณ์). สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). กรุงเทพมหานคร.

ดำรง พุฒตาล. (2561). *สื่อเปลี่ยน “เด็กนิเทศฯ” ต้องปรับ*. (23 พฤษภาคม 2562).

เข้าถึงได้จาก <https://workpointnews.com>.

พงศรัชต์ธวัช วิวังสุ และคณะ. (2560). *แนวทางจัดการศึกษาเชิงบูรณาการเรียนรู้กับการทำงาน*

(will) สำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัย*

เทคโนโลยีราชชมงคลพระนคร. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2560 : 1 - 2.

พาสนา จุลรัตน์. (2561). *การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุค Thailand 4.0*. *วารสารวิชาการ*

Veridian E-Journal ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) : 2363.

มานินทร์ เจริญลาภ. (2560). *สร้างเด็กนิเทศฯ สายพันธุ์ใหม่ เรียนรู้ 360 องศา สู่มืออาชีพ*

- ยุคดิจิทัล. (1 มิถุนายน 2562). เข้าถึงได้จาก <https://www.spu.ac.th>.
- สกุลศรี ศรีสารคาม. (2561). นิเทศศาสตร์คณะในฝัน หรือหลักสูตรตงงาน. คณะนิเทศศาสตร์
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร
ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558. กระทรวงศึกษาธิการ : กรุงเทพมหานคร.
- สิริลักษณ์ เล่า. (2561). วิฤติสื่อ คนข่าวเสี่ยงตงงาน ยกเครื่องหลักสูตร “เด็กนิเทศ”
ต้องปรับตัว. (25 พฤษภาคม 2562). เข้าถึงได้จาก <https://workpointnews.com>.
- อลงกต ยะไวยและคณะ. (2559). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานแบบต่อเนื่องตลอด
หลักสูตรในสาขาวิชาการจัดการระดับปริญญาตรีเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ในเขต
จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.
- Denise Jackson. (2013). Employability Skill Development in Work-Integrated Learning : Barriers
and Best Practice. *Article (PDF Available) in Higher Education Research and
Development*, 32 (5) : 776 -790.
- Kramer, M. and Usher, A. (2011). *Work-Integrated Learning and Career-Ready
Students* : Examining the Evidence Toronto : Higher Education Strategy Associates.
- Martin, A. and Hughes, H., (2009). *How to Make the Most of Work Integrated Learning : A Guide
for Students, Lecturers & Supervisors*. Published by : Massey University, Private Bag 11222
Palmerston North 5301 New Zealand.
- Nottingham Trent University. (2015). *LLB (Hons) Law (Sandwich)*. (June 25, 2019).
Accessible from <http://www.ntu.ac.uk>.